

Dr. Ceren YILDIZ

**ANAYASAYA
UYGUNLUK BAKIMINDAN
ÖNLEYİCİ DENETİM**

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	VII
ÖNSÖZ	XI
İÇİNDEKİLER.....	XV
KISALTMALAR.....	XXI
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM SİYASİ İKTİDARIN SINIRLANDIRILMASI İHTİYACI VE SINIRLANDIRMA ARAÇLARI

I. SİYASİ İKTİDAR.....	5
II. SİYASİ İKTİDARI SINIRLANDIRMA ARAYIŞLARI VE NEDENLERİ	6
A. Anayasacılığa Giden Tarihsel Süreç	6
B. Amerikan ve Fransız Devrimleri'nin Anayasacılık Düşüncesine Yansımaları.....	10
III. SİYASİ İKTİDARI SINIRLANDIRMA ARAÇLARI	14
A. Anayasacılık.....	14
B. Çoğulcu Demokrasi / Egemenliğin Kullanılması Açısından Demokrasi.....	17

C. Karma Yönetimden Kuvvetler Ayrılığı İlkesine Geçişin Felsefi Temelleri.....	22
1. İlkçağ.....	22
1.1. Platon.....	22
1.2. Aristoteles	24
1.3. Polybios.....	28
1.4. Cicero	29
2. Ortaçağ.....	30
2.1. Aquinum'lu Thomas	30
2.2. Machiavelli.....	31
3. Aydınlanma Çağı.....	32
3.1. John Locke	32
3.2. Montesquieu.....	36
D. Kuvvetler Ayrılığı.....	41
E. Hukuk Devleti İlkesi	45
1. Anayasanın Üstünlüğü	48
2. Anayasaya Uygunluk Denetimi	52
IV. ANAYASAYA UYGUNLUĞUN SİYASİ VE YARGISAL DENETİMİ.....	53
A. Siyasi Denetim	54
1. Yasama Organı Tarafından Oluşturulan Komisyonlar.....	55
2. Yasama Organının Çift Meclisten Oluşması	60
3. Devlet Başkanının Veto veya Geri Gönderme Yetkisi	62
B. Yargısal Denetim	65
1. Yargısal Denetimin Tarihsel Arka Planı	68
1.1. 1610 Tarihli Doktor Bonham Kararı	68
1.2. Marbury v. Madison Davası.....	70
2. Yargısal Denetim Modelleri	72
2.1. Amerikan Modeli (Yaygın Denetim)	73
2.2. Avrupa Modeli (Merkezleşmiş Denetim)	74
3. Yargısal Denetim Yolları	77

3.1. Soyut Norm Denetimi.....	78
3.2. Somut Norm Denetimi	79
3.3. Bireysel Başvuru	84

İKİNCİ BÖLÜM
YARGISAL DENETİMİN
ZAMANI BAKIMINDAN
“ÖNLEYİCİ DENETİM” MODELİ

I. KAVRAM OLARAK “ÖNLEYİCİ DENETİM”	87
II. ÖNLEYİCİ DENETİMİN TARİHÇESİ	88
III. ÖNLEYİCİ DENETİMİN KONUSU OLAN HUKUKİ İŞLEMLER.....	102
A. Kanun.....	103
1. Batı Avrupa Ülkeleri	104
1.1. Fransa	104
1.2. Almanya.....	107
1.3. Avusturya	109
1.4. İrlanda	111
2. Doğu Avrupa Ülkeleri	113
2.1. Macaristan	113
2.2. Romanya.....	116
2.3. Polonya.....	118
2.4. Slovakya.....	119
3. Güney Avrupa Ülkeleri	120
3.1. İtalya	120
3.2. İspanya	123
3.3. Portekiz.....	125
4. Kuzey Avrupa	127
4.1. Estonya.....	127
B. Organik Kanun	129

1. Fransa	129
2. İspanya	130
C. İçtüzük	131
1. Fransa	132
D. Uluslararası Antlaşmalar	132
1. Batı Avrupa Ülkeleri	133
1.1. Fransa	133
1.2. Almanya	137
1.3. Avusturya	139
2. Doğu Avrupa Ülkeleri	141
2.1. Bulgaristan	141
2.2. Macaristan	141
2.3. Polonya.....	144
2.4. Çek Cumhuriyeti.....	145
2.5. Slovakya.....	146
2.6. Rusya.....	146
2.7. Gürcistan.....	147
3. Güney Avrupa Ülkeleri	148
3.1. Portekiz.....	148
3.2. İspanya	149
3.3. Arnavutluk.....	151
E. Anayasa Değişiklikleri	152
1. Batı Avrupa Ülkeleri	153
1.1. Fransa	153
1.2. Almanya.....	156
1.3. Avusturya	159
2. Doğu Avrupa Ülkeleri	161
2.1. Romanya	161
IV. ANAYASAYA UYGUNLUK DENETİMİNİN KRİTERİ OLARAK “ANAYASALLIK BLOKU”	163
1. Denetimin Genel Ölçütü Olarak Anayasa.....	164

2. Uluslararası Belgeler	167
3. Hukukun Genel İlkeleri	172

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
TÜRKİYE AÇISINDAN ANAYASAYA
UYGUNLUK DENETİMİNDE ÖNLEYİCİ
DENETİM MODELİ İHTİYACI VE ÖNERİSİ

I. TÜRKİYE'DE ÖNLEYİCİ DENETİM MODELİNİN MEVCUT ANAYASAYA UYGUNLUK DENETİMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	177
A. Kanun	178
B. Organik Kanun	184
C. İÇtüzük	185
D. Uluslararası Antlaşmalar	188
E. Anayasa Değişiklikleri	194
II. ANAYASAYA UYGUNLUK DENETİMİNİN İŞLEVSELLİĞİNİ SAĞLAMAYA YÖNELİK OLARAK İÇTİHAT YOLUYLA OLUŞTURULAN KURUMLARDAN KAYNAKLANAN ÖNLEYİCİ DENETİM İHTİYACI	208
A. Hukuk Güvenliği İlkesi	209
B. Anayasa Mahkemesi Kararlarının Geriye Yürümemesi	214
C. Anayasa Yargısında Kazanılmış Hak Kavramı	219
D. Yürürlüğün Durdurulması	224
1. Karşılaştırmalı Hukukta Yürürlüğün Durdurulması	224
2. Türkiye'de Yürürlüğün Durdurulması	228
E. Önleyici Denetim Modelinin Değerlendirilmesi ve Önerisi	234
III. ÖNLEYİCİ DENETİM AÇISINDAN ANAYASA MAHKEMESİ ÜYELERİNİN BELİRLENME USULÜ VE ÖNEMİ	245
A. Anayasa Mahkemesi Üyelerinin Belirlenme Usulü	245
1. Atama Sistemi	246

2. Seçim Sistemi	247
3. Karma Sistem	250
B. Önleyici Denetim Açısından Anayasa Mahkemesi Üyelerinin Belirlenmesi Usulünün Önemi	253
SONUÇ	259
KAYNAKÇA	271